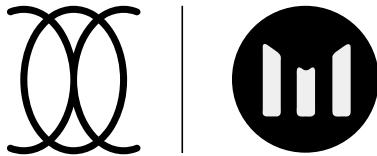

ЛИЦЕМ ПРЕМА БОЖИЋУ

Божићне приче српских писаца
од 1900. до 1941. године

Приредио
Миодраг Раичевић

Успомени на моју мајку Станку.
(М. Р.)

*Треба веровати! Јер звезде судбине иду непознатим
путевима, јер смо мали и земаљски, а вера је
божјанској порекла.*

Милутин Ускоковић

Исидора Секулић

МОЛИТВЕ У ТОПЧИДЕРСКОЈ ЦРКВИ

I

Боже, помози ми и данас. Као река сам, Господе, кроз коју је прошао вихор с ударцима и срџбама, с рукама и метлама. Сва је вода покривена мутном пеном, све се са дна дигло, с пеном се ваља оно што иначе лежи дубоко на дну реке. По мени то, Господе, јури мутна пена! И у пени цело моје дно! И ево ништа нећу да сакријем од људи, ако ко хоће да застане и погледа талог. А од Тебе, Боже, ништа и не могу скрити. И нисам скривала. Ти си слушао вреле исповести, и Ти си ми утешно говорио: да земља није небо. Што бих желела сада, то је да се дно не врати на дно. Можеш ли ми ту помоћи, Господе? Али куда и како да склоним оно што примих, бех, познах, чврсто научих, згреших, чега се сећам, што не могу заборавити! Талог мој сам ја, Господе! И кад пена искипи, талог ће се опет спустити у мене. До смрти га морам носити. Као река је човек: без дна и муља не постоји?... Господе, учини да вихори понекад брже мину. Утишај ветар, прекри небо непомичним облацима, дај ноћ мирну и дугу, да се одморим. Боже мој!

II

Сан, храну, доколицу, починак, све сам себи ускраћивала, и ускраћујем, Господе. Али све то, и све способности и сва рад робијашки сталан и једнолик, не преображавају ме доста. Што ћу ти најзад принети од себе, Боже, неће бити

употребљиво ни за прашину будућности људске. То, Госпо-
де, тај напор из свих сила, и то будно знање да је све мало
и слабо, то Те молим да примиш као службу моју Теби. Ја
верујем, Господе, да има достизања, али ја мучно и узалуд-
но чиним покушаје да стигнем и до прага достизања. Но
немам последње очајање због тога, Господе! То саопштење,
то је данас крај моје молитве.

III

Боже, од ноћи је човека страх. Све попртисне јаче, све
заболи болније, све прожеже као живи огањ. А ноћ све виша
и шира, а чула човекова којима види кроз ту ноћ стострука су.
Боже, не остави човека ноћу без знака од Себе... Али месец,
Господе, нека не буде тај знак. Тако те моли човечја слабост.
Страши се човек месеца. Успавај ми, Боже, добро вид испод
очних капака, јер и кроз њих видим зелено сијање хладног ме-
сеца. Светлуца око моје постельje злослут. Или га видим тамо
далеко, као студено ваздушасто царство нечастивога. Господе,
нечастивога на месецу нема, али је месец звезда несанице и
туђине. Помози, Боже, свима људма који по дану често морају
уморно да склопе очи, а ноћу остају без сна и одмора.

IV

Не вапијем, Господе, не ударам се у прса, не управљам
руке пред упаљеном воштаницом. Стојим у мрачном ћошку
црквице стиснутих зуба и песница, јер су то моји човечан-
ски знаци страшног напора да се обрвам, оборим, ситно и
мекано самељем. Кад будем ситна као сиви морски песак
Твој, онда ћу се даље трошити, Господе, да постанем још
више сива и лака, као магла, тај чудни, најпролазнији гост
на земљи. Али знај, Господе, стићи ћу куда сам пошла,
доћи ћу Ти! Бићу пред Тобом међу последњима, најситније
смлевенима, маглено сивима, осуђена да ишчилим, али ћу Ти
доћи, Боже, јер ми је пут један.

V

Овако Ти се исповедам данас, Господе. Кад затутње небеса, и олуј стане կршити дрвета и реку из корита бацати, и од челично плавих муња видни живци почну слепети, и громови туђи и палити, и градић наш буде као кутија палидрваца која пламне и изгори – онда, Господе, јави нам се, пођи нам од врата до врата, утеши нас: да ће од грозе изгинути птице и лептири, воће и класови, а нама људма ништа бити неће. И запитај нас још, Боже: Реците ми, о вечито незадовољни, и незасићени, и разлелекани, шта вам треба, шта вам још треба, и све ћу вам дати. А ми ћемо одговарати: Хвала, Милостиви и Добри, и сувише свега имамо, ништа нам не треба. Тако ћемо ти говорити, Господе, док нас страва од твојих сила не мине.

VI

Боже, хвала Ти неизмерно, прође ме грч молитве. То је страшна борба замукости, прикована језика и разапетих усана, и задуваних груди пуних крикова и плача. Прође грч молитве. Мирно уздижем руке, са десет прстију као са десет свећица, и заборављам како ми је малочас било, и где сам, и никога више не познајем, и ништа ми више не треба јер нисам више у свету мисли и брига. Са десет свећица својих, са десет малих свитаца на себи, стижем пред Тебе, Боже.

VII

Господе, кушала сам моћ храма твога. Гле, кућица је то као и свака друга кућица крај друма, и између неколиких дрвета. Улазила сам у тај храм кад сам била горка и мргодна, и измучена као сиротињски коњ који хоће да угине. Улазила сам у њега кад сам била беспомоћна и уморна као далеко трана овца, која четири своје ноге не уме да расплете, и једва

одвоји две предње да падне на њих на колена, и спусти главу на свежу земљу, и жели смрт, смрт, смрт. Боже, излазила сам из храма права и одморена, бистра погледа, знајући шта ћу и куда ћу тога дана, и још и сутрашњег дана.

VIII

Боже Господе, реци ми у ову сиромашну вечер моју: када не могу да ти благодарим јер не могу да ценим ништа од онога што сам стекла и постала, реци да ли је истина да сам као камен тешка да се издигнем, и као камен тешка да нагло падам.

IX

Господе, помози ми. Осећам да ме наука кида од Тебе, да ме људско знање и рачунање природних закона Твојих вуче далеко од Тебе. Охолим се и ја истином која ми је испунила главу, и научила језик мој глатко говорити самоуверене речи учености и последњих истине. Господе, ја волим да живим као и други учењаци; али ја знам да је у тајни твојих знања и закона све друкчије. Ни у једној науци се нису тако често обарале истине, *последње истине*, као у науци о природи и о Твојим законима. Добро је што природа мирно трпи људска знања, и чини оно што су своја умења. Шта би било с нама да је земља стала, а сунце почело да хода, онда кад је то међ људма проглашено последњом истином. А шта, да је, одједаред, збиља учвршћена земља почела да се врти, а завитлано сунце се укочило. Господе, Ти једини знаш чиме ће се још охолити главе и језици који знају последње истине о великим тајнама природе и небеских ствари.

X

Молим Те, Боже, да ме црквица твоја мала, празна и тиха, и ове вечери одреши од свих веза. Да учини да не видим ни олтар, ни кандило, ни свећицу коју сам сама припалила. Да будем у простору у којем нема ничега од живота земаљског. Да не важи за мене ништа од оног што је чињеница и облик света. Да уђем у духовну своју судбину потпуно, и престанем бити оно за што важим у животу. Да се све у мени промени, од имена до хаљине. Да урастем у мир духовни тако као што је орах урастао у љуску... Ево, црквица се сљубила са мном, топла је са мном. Осећам да је то сасвим доста и све. И полазим из храма са осећањем да је оно што ме с друге стране чека, само један дан трајања, и дечја игра. Али, ипак, кад пређем праг, осврнем се, и уздахнем тешко уздахом живота, уздахом из света. Господе, дај ми да не заборавим прелазити тај чудни, заједнички праг између Твоје и моје куће, и да поново и поново долазим у Твоју кућицу крај друма, између неколико дрвета.